

Vestmannen.

Nr. 1

Bergen 20. januar 1986

2. årgang

Anders O. Klakegg:

Det litterære tungemålet

Eg veit ikkje om alle grunnskule-elevar i dag kjenner ordet *tungemålet*, dei er kanskje meir vane med ordet *språket*. men korleis er det no med norsk tungemål t.d. i litteraturen?

Sidan eg er forfattar og bokmeldar, fær eg bøker frå dei store osloforlaga til melding. Og eg må seie som sant er at målet i mange gode bøker er ringt, sett frå norskspråkleg synstad. Den oppnorska bokmålseskiftforma i t.d. romanar har vorte meir utvatna, med framande ord og vendingar. Slik er det mindre av i ny-norske romanar; vi har mange dugande forfattarar som tek med dialekt frå heimegrenda i målet i bøkene sine, t.d. Johannes Heggland. Men eg vil ikkje svart-måla alle bokmålsforfattarar heller. Vi har fleire forfattarar som nyttar innslag med austlandsdialekt, og om dei ikkje maktar det same som ein Alf Prøysen, lyt det våge seg.

Tidlegare var det ikkje lett å sleppe gjennom med manuskript på forlaga. Kanskje er det ikkje lett enno, men trass i alt har det vorte lettare enn før. Min gode ven Olav Dalgard fortalte meg ein gong at «*I Dovresno*» av Inge Krokann fekk ei sein fødsel. Og eg må vedgå at hadde ikkje romanen havt eit slike godt innhald, var det kanskje ikkje so rart at konsulenten, Sigurd Hoel, vraka manuskriptet heile tre gonger. Han meinte at berre kring 100 menneske kunne skjöne målforma. Og om ikkje venen til Krokann, Olav Aukrust, hadde lagt seg i selen gjennom samrøde med konsulenten, hadde vel ikkje denne klassiske diktaren kome til ordes. Men boka vart utseld same året ho kom ut. Inge Krokann nyttar bygdemålet både i denne romanen og i romanar som fylgte etter, i den store romansyklusen sin. Vi smágutar som kom etter Krokann, kan sjá på honom som ein vegbrøytar for dialektbruk i diktning. Krokann skapte stor litteratur på sitt eige ekte tungemål, og vi har all grunn til å hylle honom.

Ein kjend forfattar på motsett side, Nils Kjær, tok i bruk ordet «Vestlandsfanden» om oss. Han var konservativ, vart og skulda for å vere reaksjonær. Likevel fekk han god kritikk i Norsk Literaturhistorie av professorane Harald og

Anders O. Klakegg med langorven på eigen gard.

Edvard Beyer. Dette skal ikkje vera kritikk av professorane, men vi smiler framleis å det Kjær skreiv om synet sitt ein regnverskveld nær Finse — ja, vi smiler å tungemålet han nyttar og: «Han var sortklædt og langsjødet, ualmindelig sortklædt og langsjødet, og idet han plutselig vendte Hovedet, saa jeg, at han manglae Ansikt: det var utvisket af et uransagelig Smil, der svæved blaalig og ensomt i Regnskodden som Fosforglorien om en bedærvet Sild.»

Slik var det den kjende forfattaren karakteriserte nynorsken og nynorskfolket. No har det runne mykje vatn i elvane på Vestlandet sidan desseorda vart skrivne — og repeterete i Norsk Litteraturhistorie i 1978. Og heile historia — og synet til Kjær — smiler vi å alle som i dag hører med til den forderva silda som Kjær nemner. Ja, vi smiler i pure godmøle.

Maktmisbruk eller fåkunne i Norsk språkråd

Bladet *Noreg* fortel at på møte i Norsk språkråd 11. oktober -85 vart målsmannen for Norsk Måldyrkingslag (Akademi for det norske målet) avvist på ein sers uvanleg måte. Rådsmannen og 1. varamann frå Måldyrkingslaget var hindra frå å møta, og i staden møtte 2. varamann. Fullmakt var i orden, men utsendingen vart avvist av rådsformannen, Else Marie Lønn, som etter ei tvilsam avrøyting dertil nekta han ordet i sjølvé møterettspursmålet.

Norsk språkråd er eit offentleg organ, samansatt av målsmenn for visse institusjonar, og der institusjonane sjølv nemner upp råds menn og varamenn. Måldyrkingslaget hev teke upp saki i brev der det m.a. heiter: «*Norsk Måldyrkingslag gjer merksam på at Norsk språkråd ikkje hev rettsleg grunnlag for avvisningi. Det var òg ille at vår målsmann ikkje fekk ordet um saki.*

Vedtekten for Norsk språkråd er fastsette av Kongen. Det er sagt i § 1 at «For medlemmene oppnevnes varamann». Som ein ser av fyresegni er det ikkje vedtektsbunde at det berre skal vera ein varamann for kvar rådsmann.»

Norsk Måldyrkingslag syner òg til tilrådingi frå eit utval nedsett av Justisdepartementet i 1974, der høgsterettsdomar Jan Skåre, ekspert på offentleg styringsrett, var formann. Um varamenn som vert valde av di ei lov krev det, segjer utvalet: «*Det må kunne velges flere varamenn enn loven krever*».

Målteigen

Sigurd Sandvik: Stussar du på desse ordfellingane?

«Han visste at folk høyrdé på seg». — Ja, kva skulle vera gale her då? Byt ut «høyrdé på» med «kjende», så ser du det. I at-setningi er «folk» subjekt og «seg» er objekt. Regelen er at objektet seg står til subjektet. Difor må det heita: «Han vissste at folk høyrdé på han (honom)». Gjer du at-setningi om til hovudsetning, kjem det òg klårt fram: «Folk høyrdé på han».

«I norskmaalsblada vart N.N. mint med varme minneord». Er det verbet *minnast* som kan heita *mint* i partisipp? Eller er det å *minna* det er tenkt på? «Eg vart mint om noko etter han var avliden. Det må vel vera rettast å sei: «I norskmaalsbladi vart det skrive varme minneord om N.N.» Men det kan fulla seiast på andre måtar òg, t.d.: «Det var mange som skreiv varme minneord om N.N. i norskmaalsbladi.

«Den som mest kunne ha kome N.N. næme nær, var vel O.O.». — Har du høyrt «nåme nær» brukt såleis? Eg kjenner ordlaget berre med nekting. «Du må ’kje koma nåme nær meg!» sa far når han sat og raka seg ein sundagsmorgen. Det står for meg at nåme har samanheng med norrønt *nema* = *ta*, vil sei: så nær at ein kan ta i noko. Det høvde i minsto for far når han sat og raka seg. Er det nokon som kjenner ordlaget brukt utan nekting, ser eg gjerne at dei greier ut om dette. Vanleg ordlegging er vel: «Den som kunne ha kome nærest N.N. o.s.b.».

Eit gildt takkekort. — Eg får hug til å ta-

ka fram ei takkehelsing til eit døme på godt norsk mål:

«Hjartans takk for den store og vene gáva og for all heider på 80-årsdagen! Med det same vil og òg få takka for godhug og venskap som du hev synt meg på so mange måtar, gjenom år og dagar.

Når eg gøynde meg av på åremålsdagen, var det ikkje berre for å spa me og mine for pároyning, endå det var naudsint, — eg vilde spa venene mine for bry og kostnad òg. Men det mislukkast heilt, det siste. Og no er det ikkje nokor attervenda, anna eg får berre taka imot og takka. Og det nyttar ikkje å dylja at merke på venskap og vyrndad vermer i bringa.

Ja, atter: Takk! — og beste helsing frå heim til heim.

Din Severin Eskeland.

Kjem du tagall

Løynde dalen ligg og drøymer bakom fjell og nut.

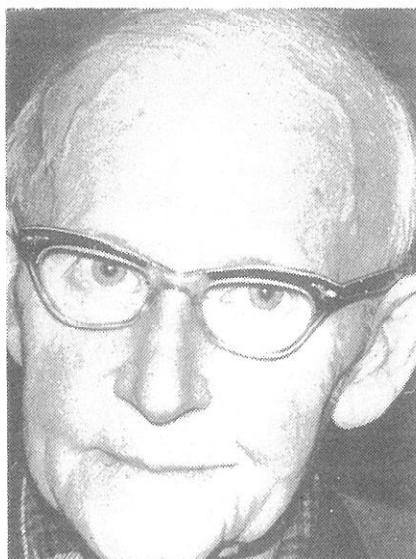
Kjem du tagall gjest,
høyrer du at mot deg stroymen uhøyrd sceljod.

Og fär tre og blom
gudeangen mot deg floymen
og vil sveipa deg
i si kåpa klár.

Ho deg svevnlik vaken gøymer,
so du grant kan sjå
attum alle skål.
Allting anna då du gløymer.

GUNNAR GILBERG

Folkeminnesamlaren Halldor O. Opdal til minne

Hardanger og Noreg hev mist ein av sine store kulturerarar. Læraren, folkeminnesamlaren, forfattaren og måldyrkaren Halldor O. Opdal døydde på Ullensvang Aldersheim på Lofthus.

Den 26. mai i fjar fylte han 90 år og vart heidra av mange samskipnader på ei festksamkoma på Aldersheimen der han budde på sine aller siste år. Og jamvel i det siste leveåret hans kom det tri nye bøker frå hans hand: Two bøker i serien «Makter og menneske. Folkeminne ifrå Hardanger», det var band 13 og 14 i rekka, og ei ny bok i serien «Folk og gamal tid» («Gard og Grend. Heidersskrift»).

Folkeminnesamlaren Halldor O. Opdal stod i serklasse i det norske kulturlandskapet. Han kom frå ei gáverik bondeætt i Opedalsgrendi i Ullensvang, med rik tradisjon og eit sers rikt og veldyrka bygdemål. Han kom på Hardanger Folkehøgskule der styren Jon Mannsåker og andre gáverik lærarar sette sine merke på den evnerike hardingen. Seinare bar det til Stord Lærarskule der han fekk Torleiv Naanaas, den seinare professoren i vestnorsk målføregranskning, til norsklærar. So vart Opdal lærar, fyrist

austpå. Men han vilde helst heim att til Hardanger, og i 1923 kom han til Odda, til Tyssetdal skule. Der var han lærar heilt til han fylte 70 år.

Han var ein gilp lærar. Men ved sida av lærar-gierningi gjorde han eit samlarverk som kan jamførast med Johannes Skars «Gamalt or Sætesdal».

Opdal nyttar sumarferiane og fristunder elles til å samla folkeminne. Han sykla gjennom heile Hardanger, frå Røldal og Eidfjord og til ytst i fjorden på Vatnalsøy. Han var smålåten og stillfarande, men han hadde eit eige lag til å røda med folk. Han skreiv opp det dei fortalte, og det vart gáve bokverk av det. Her kom stilisten og måldyrkaren til sin rett, i bøkene sine hev han reist bautasteinar over det rike harding-målet. Han hev lange mange av forteljarane sine koma til ords på bygdemålet, og dermed hev han berga rik malarv som elles kunde ha gjenge i gløyme.

Han kravde lite for seg sjølv. Og i 1971 skipa han Halldor O. Opedals fond for målreising og måldyrking. Fem norskdomsamskipnader styrer det fondet, det er på godt og vel ein million kronor, og avkastnaden skal gå til reising og dyrking av norsk mål i den form som Ivar Aasen og Nikolaus Gjelsvik og Gustav Indrebø hadde dyrka det. Dertil gav han 100.000 kr. til ungdomshuset «Krossvoll» på Lofthus då huset vart modernisert, og han hadde avgjort at eidomane hans på Lofthus, millom dei heimen hans på Bibelhaug, skulde styrast av Ullensvang herad og vera studiestad for forfattara og andre som ynskjer det.

Ikring 25 bøker er komne frå Halldor O. Opdal, og endå ligg det att nokre uprenta manuskript som vonleg kjem i dei næreste ári. Minst 4500 boksidor er det vorte til no. So var han då òg påskyndt av mange. Han var heiderslagsmann i 7 samskipnader, han hadde fengje Norsk Kulturråds pris, Heidersgåva av Gjelsvikfondet for ei bok som i er framifrå i språk og stil, han var innvald lagsmann i Norsk Måldyrkingsslag (Akademie for det norske målet), og han hadde Kongens påskyningsmedalje i gull. Dertil hadde styret for Halldor O. Opedals fond heidra honom med ein Heiderspris ifrå det fondet som han sjølv hadde skipa. Det var ei stor høgtid då han fekk den prisen, på ei festksamkoma på hans gamle skule, Hardanger Folkehøgskule på Hordatun. Då han var 70 år, helsa vene frå heile landet Opdal med ei fin festskrift.

Han høyrdé til millom dei som hev gjort varande verk.

Ludv. Jerdal

EIVIND VÅGLID:
Stadnamntydingar
Ny bok —84.
4 av 5 stadnamnbøker
frameis på lager.
For skule, bibliotek, språk-
og namneinteresserte.
Arnlaug Skjæveland,
Olvikvegen 33, 5400 Stord.
Stadnamntydingar IV og frå
NORSK BOKREIDINGSLAG L/L

Vestmannen.

Vestmannen kjem til vanleg ein gong i månaden.

Bladpenger kr. 75,— for året.

Kan tingast på alle poststader og beinast frå «Vestmannen», Helge Liland, 5065 Blomsterdalen.

Postgiro 4 25 63 92, Bankgiro 8401.21.43027

Lysingar:
Alf R. Lygre,
Sverresgt. 30, 5000 Bergen.
Telefon 05-231956.

Bladstyrar:
Jostein Krokvik,
6143 Fiskåbygd,
telefon 070 - 21 152.

Forretningsførar:
Helge Liland,
5065 Blomsterdalen,
telefon 05 - 22 67 00.

Utgjevar:
Vestmannalaget,
5000 Bergen,
telefon 05 - 31 79 29/31 31 16.

TRYKK: DAGEN TRYKK A/S

Prost Harald Slyngstad til minne

Sokneprest og prost h.v. Harald Slyngstad, Molde er gjengen burt, 81 år gammal.

Han var fødd i Vatne på Sunnmøre, vart student i 1925 og teologisk kandidat i 1934. I mange år deretter arbeidde han i Det Norsk-Lutherske Indremisjonssekskap. Han var forkynnari i Sør-Noreg, vart krissekretær i Sunnfjord 1943, på Helgeland i 1947, og var i tenesta for hovudstyret frå 1951. Han var også vikarprest, og frå 1961 og til han fylte 70 år var han sokneprest til Bolsøy, frå 1969 også prost i Ytre Romsdal.

Då broren Sigurd Slyngstad døydde, gjekk Harald Slyngstad inn for å gjera ferdig Egil Lehmanns «Færøysk-norsk ordbok», og han og dei andre i Slyngstad-syskinflokkon tok på seg det meste av kostnaden. Samstundes vart Harald Slyngstad ny formann i Sunnmøre Vestmannalag.

Boki er no i arbeid i Doves Trykkeri i Bergen. Harald Slyngstad fekk diverse ikkje uppleva å sjå boki ferdig, men grunnlaget var lagd, og dei andre Slyngstad-syskin vil — i namnet til Sunnmøre Vestmannalag — syta for at verket vert ført fram. Slyngstadfolket fører med dette til fullendin ein lovnad som Sigurd Slyngstad hadde gjeve. Han hadde kosta det meste og stade i brodden for Islandsk-Norsk Ordbok som kom i 1967. Og målet hans var at det skulde koma ei Færøysk-norsk ordbok også. Det ynskjet gjekk Slyngstadfolket inn for å gjera til røyndom.

Heider til Anders O. Klakegg

Tett fyre jo fekk forfattaren *Anders O. Klakegg* kongens fortjenestemedalje med diplom. Høgtidi var lagd til Skei Hotell, fortel Anders O. Klakegg til Vestmannen, og han vart heidra på denne måten både for den skjønnlitterære forfattarskapen sin, for den store bygdesoga for Jølster, eit biletrikt verk på meir enn 1100 sider, og for anna kulturarbeid i heimbygdi. Anders O. Klakegg hev teke eit godt tak for å verna Nikolai Astrup-heimen, og i 1986 kjem det truleg ei bok um Astrup på Norsk Bokreidingslag, av Anders O. Klakegg.

Anders O. Klakegg er fødd i 1913. Han gjorde seg i 1965 straks kjend med debutboki som vart første band i Jølstertriologien — *Heksespel* (1965), *Galgefossen* (1967), *Audunsvollen* (1971).

Retting:

I siste nummeret føre nyår hadde eg eit døme med *før* som aldri skulle ha stade: «*Han gjekk før meg*». Dette kan ein sakta høyrja: men god norsk er det ikkje. Det må heller heita: «*Han gjekk før eg gjekk*», eller «*Han gjekk før eg kom*», — alt etter kva tanken er. Eg vil halda fast på at *før* duger ikkje til preposisjon.

Sigurd Sandvik

Eit nytt år

Ved inngangen til eit nytt år tykkjer Vestmannen det er rimeleg og hoveleg å sjå litt på målklimaet i landet. Som me veit kom det eit umslag kring 1963 då den noko herostratisk namnspurde språknemndi vart avskrivi. Stridsgnyet frå 50-åri skrämd, og ein freista pumpa olje på opprørt hav. Me fekk Vogt-komit  , seinare Språkr  d, og i staden for tvangsamr  ring skulde dei two m  l  i leva jamsides i fred og tolsem  .

I 70-  ri tykte kanskje sume — trass i v  rt noko ribba skriftm  l — at den lova spr  kleg idyllen var, um ikkje nett upprunnen, so i kj  omi. Korleis ser denne idullen ut ved   rs-skiftet 1985/86? Er den h  rg  ysta fanatismen mot norsk m  l p   veg ut?

Nei, det er vanskeleg for den som pr  ver    halda seg til r  yndomen    finna grunnar for so vonfull en tanke. Stundom fell teikn p   det motsette snarare i augo.

Dei fyrste Noreg-frimerki som kom for n  kre   r sedan, terga p   seg ein liten flokk innleggsskrivande stridsm  n — ein *  rliten* flokk — som nok hadde tagna i 1985, men utan at me hev fenge den jamstellinga p   frimerke som Postverket ei tid tala um. Derimot vart det uppstyr kring den nynorske telefonkatalogen i Hordaland, og d   Noreg-namnet kom p   ein einskild pengesetel, skrek ein like liten flokk upp, kanskje same flokken. Dette var vel ikkje meir enn ventande. Meir vekt legg me p   at pressebyr  et til statsministerpartiet gjorde eit utspel i same sak.

For politisk jamvekts skuld m   tilleggjast at ogso leidaren for pressebyr  et til det st  rste partiet i landet held spr  kleg romsemd i byr  meldungane for uviktig. Andre ting er viktigare. Rett nok held han fram at nynorske meldingar visst nok skal ha kome fr   byr  et, og at eit par A-avisar er nynorskredigerte, men dette syner at det truleg er f  rre nynorske A-avisar enn det finst p   hin kanten.

Dei nemnde pressebyr  ai er vel nokolunde i takt med innstilling i dagsens r  dande politiske krinsar der m  lsak ofte p   den eine sida m  ter vanetankar og arroganse, p   den andre sida medvitsl  yse og pragmatisme.

Same um det v  r skulem  llssigrar i m.a. Lejsekog og Nordvik i Fana, hev ikkje skiftet av r  ystereglar for skulem  l so langt slege ut i v  ertydande framgang. Fordomane lever til like med vanakt for det norske folkem  let; det same gjer likes  la, r  dl  ysa og tapar  ndi. Og fleirtalet i nynorskgr  ni i Spr  kr  det hev som for vore einsynt, med viljen til avnorsking.

Spursm  let um det b  redraget som gjerne vert kalla H  gre-bylgja p   noko vis hev tent v  re synsm  tar, skal me ikkje taka upp. Men me hev som ei tru p   at i sume av understraumane til denne bylgja finst serdrag som kjem til    f   langvarande verknad, og som — visleg nyttig p   spr  kleg norsk plan — kann verta ein kime til framgang for folkeleg norsk m  l. Serleg tenker me p   viljen til maktuppl  ysing og maktspreidnad.

Ikkje dette heller er reint eintydeleg, men understraumane hev breidare og djupare umfang enn partitilknytnaden; dei er langt p   veg tverrpolitiske. Eit spr  kleg utslag er, trur me, dialektorsla, ei r  rsla som nok ikkje hev v  re utan tvilsame drag, men med innebygde krefter som dreg i same leid som strevet for    etterreisa v  rt tradisjonelle skriftm  l.

Bokm  let hev vorte st  vare og nynorsken meir utvatna, og i bilet- og talemedia er normalnynorsk stort sett avgrensa til faste medarbeidarar i programannonsering, nyhende-opplesing og filmteksting.

Viktige opningar til norsk folkeleg m  lf  ring tykkjer stundom vera sendingar der dei talande meir og mindre godt nyttar sitt eige heimem  l. Og rett nok. Det dukkar upp ein skilde lesarinnlegg mot m  lf  rebruk i biletmedia.

Årskiftet er hoveleg tid for kursjustering, og me vender oss no i stor mun til Noregs M  llag og nynorskgr  ni i Spr  kr  det, serleg Fag-nemndi. Ein kann, trur me — me talar um m  lr  rsla i vidaste meinung — ein kann halta same vegen som f  r i tolsam venting p   at skriftm  let v  rt sakte og pinefull skal lida sottedauden. Eller ein kann syna innetter den romsemd som m  lr  rsla stundom saknar p   den ytre fronten. I dagsens stode trur me det trengst eit norsk skriftm  l som jamstiller v  k-

tuge og ulike dialektale serdrag, fyrst og fremst i formverk, men i nokre h  ve dertil i skrivem  te. Innanfor so romslege skriftm  lsgrenser som me tenkjer oss, skulde det vera p  lass b  de for tradisjonelt m  l og m  let til dei som vil lyfta fram dialektane.

Elias Blix — i Norsk Salmebok

Norsk Salmebok er komi, etter 30 års arbeid, stor som ei bibelbok. Ho var ute til høyring eit års tid, og noko vart retta på. Men enno er mykje åfått med henne, serleg når det gjeld ny-norske salmar. Der finst knapt 40 % av dei i Norsk Salmebok. Utvalet er bra, men ikkje fullgodt. Og mange av salmane er stytg medfarne. Det gjeld òg Blix-salmane. Og Blix har ikkje noko juridisk vern lenger, dverre.

Blix er vår fyrste store nynorske salmeskald. Fyrste heftet hans med nokre salmar kom alt i 1869. Det hadde 4 originale og 9 omsette salmar. — Det er fortalt at den gode venen hans, Jon Klæbo, som òg var nordlending, gret av gleda då han fekk desse fyrste salmane i hendene. No var det von at mårørsla kunde verta kristna.

I 1891 gav Det norske samlaget ut ei fjerde utgåva, med 150 salmar, 86 originale og 64 omsette. Året etter vart desse salmane godkjende til kyrkjebruk, og kom i bruk i kyrkjelydane attå Landstad litt etter kvart. Sidan skreiv Blix endå 50 salmar.

I Nynorsk Salmebok, som Lunde forlag gav ut i 1925, er med 185 Blix-salmer. I Norsk Salmebok er med 71, 51 originale og 20 omsette. — Det seier seg sjølv at det då vert mange kjende og kjære salmar ein kjem til å sakna. Ille er det òg at mange gode vers er tekne ut i velkjende salmar. Stundom kan det sjå ut som det er einskilde ord og former som gjer at dei har vorte vraka. Soleis er andre verset i «Sjå dagen spretti» borte: «I morgonstund ved uppstadmund». — Det kan vera dette «mund» som stikk i augo, endå Barstad har sloppet igjennom med sitt «når dagen trøytnar mot sist kvilemund». Det er teke ut millom 50 og 60 vers i 20 salmar av Blix.

Men lat oss sjå kva dei har gjort med det som er att av Blix-salmane i Norsk Salmebok, — endå det må seiast at dei har fare verre med andre salmar.

Fyrst er å nemna ålmenne rettskrivingsbrigde. Desse ordi er «retta»: um, upp, yver, gjenom, millom, so, fyrr, tyre, vilde, skulde, kunde, greid, greida, leid, leida, reide, glod, fatig, myrk, myrker, segja, tegja, giva, liva, syskin, vyrd, vyrdnad, syrgja (dei tri sistnemnde er «lovlege»), truna, kruna, kryna, hundred, tusund. Nokon brigde er ikkje gjenomførde: deim, fær, stend, gjeng, sagde, daude, daud. Linne hokjønnsord i ub.f. får stundom ha *a* men oftast *e*: føde, grøde, skodde, kjelde, verje, tunge, æve, kyrkle, lukke, sæle, men: stjerna — gjer-na og stjerna — verna, ein annan stad: stjerne — verne, bylja, vyrka, sæla — når det rimar på træla. I fleirtal vart *o* oftast retta til *e* tårar — tårer (endå *o* er lovleg nok).

Nokre rettingar er galne: Ein kan ikkje stryka *d*-en i «vara vél min kvilestad». Ein annan grov feil: «når ven vert båren ut på bár». «Gjer i stilla for Gud di gjerd» er brigda til *i stille*; men *stilla* har bundi form her. For *menneskja* er sett inn *menneske* til stader der det tyder manne-ætt. Eit merkeleg brigde er at *himmel* to stader er brigda til *himmerik*, som i seg sjølv er ein vanskapning av *himmelrike*. To stader har dei retta *so* til *slik*, endå det er adverb: «so englar song», og då er *so* rett.

Mykje strev har dei hatt med å få bort fleirtalsformi av verbet som Blix brukte. I nokre salmar får formi stå: «Nå koma Guds englar», «må fåfengt på huset byggja», «tusen munnar syngja», «alle som levande på deg tru». I same salmen kan ein finna fleirtalsform i eitt vers og omskriving i eit anna. Omskrivingane er sjeldan vellukka: dei syngja — så syng dei, er me som på Jesus tru — er me i vår kristne tru, til Gud me snu — til Gud kan snu, me fara — då fer me, so angers tårar renna — let angers tåre renna. — Det er merkande på mange vis at dei mest kjende salmane har dei ikkje våga å brigda fullt so mykje.

Ein grunn til brigde skin klårt igjenom: Kjønnsdiskrimining må ikkje tolast. At «til borni skal det ganga» er greid sak. (Grundtvig hadde «det skal vort Afkoms være»). Sameleis «at hans sysken små kan smaka» i staden for *brøder* (I fedrelands-salmen får likevel *brøder* stå.) Ikkje fullt so bra er det når *broder* vert til *neste*. Og når «Gud, eg er ein syndig mann./full av synd som havsens sand» vert til: «Gud, eg er ein synder stor,/svart av synd som mold og jord», er det å gå for langt.

«Sjå han gjeng inn til syndig mann» får stå; men når Blix i tredje verset seier: «Jesus, eg er ein syndig mann./kann utan deg ikkje liva./Fåfengt eg leita, ingen fann/som kunde livet meg gjeva», vert det brigda til: «Jesus, eg er ein synder stor,/kan utan deg ikkje leva./Ingen eg fann på denne jord/som kunne livet meg gjeva», då vil eg kalla det fingraklå. Og to stader er *frelsesmann* bytt ut med *frelsar sann*, — kva no det skal vera til.

Heidningar skal ein helst ikkje syngja om no. Difor er «Ber no bod til heidningland» brigda til: «Ber no bod til alle land». — I tredje verset har likevel *heidninglandet* vorte stående. Ein-skilde andre ord vert bytte ut: For *verskyld* kjem *gjerning*, og for «sovna inn i siste blunder» kjem «i siste stunder». «Hjarta som åt Gud er skapt» vert til: «Hjarta som for Gud er skapt»; det er vel ikkje plent det same.

Det er ille når innhaldet vert brigda. Lat oss sjå på tredje verset i «Som du dømer, fører du dom» (699):

*Kvi vil du so gjerne sjå
boset i din broders auga?
Bjelken or ditt eige få!
og i Kristi ljós det lauga!
Tak det ord til hjarta nær:
Som du dømer, dom du før!*

*Lett du nestens lyte ser,
dine eigne helst vil gløyma.
Eingong Gud i ljós dei ter,
då du ingen ting kan gøyma.
Døm med sanning og med sømd!
Som du dømer, verit du dømd.*

Og i «Dauden gjenom verdi gjeng» (829) 2. og 4. verset, fyrste delen:

*Ja, vårt liv er veikt som høy,
og som graset all vår sôma.
Graset visnar, blomar døy
og for alle vindar røma.*

*Jesus, når min time slør
og eg hardt i striden stender,
statt meg då i nåde nær,
lyft til verja dine hender!*

*Ja, vårt liv er veikt som høy,
og som graset all vår fagnad.
Graset visnar, blomar døy.
Hausten ber så beisk ein lagnad.*

*Jesus, når min time slør,
når eg hardast striden kjenner,
stå meg då i nåde nær,
lyft til verje dine hender.*

Elias Blix.

To vers kan vera skøyte saman til eitt. Soleis er det i «Anden over vatnet sveiv» (616). Eitt vers kan vera ombytt med eit anna, som ikkje står i Nynorsk Salmebok. Soleis må det ha seg i «Sæle joleveld» (67) e. verset.

«Sjå, Jerusalem, sjå din konge kjem» (17) er mykje brigda: «Fagna deg, Guds stad» har vorte til «gled deg, du Guds stad», — endå substantivet *fagnad* står lenger ute i salmen. Verst er 4. verset medfare:

*Gjer då vegn jamn,
og syng ut hans namn!
Som din konung honom kanna,
kved til honom hosianna!
Lova den som dreg
i Guds namn til deg!*

*Gjer då vegn jamn
og velsign hans namn!
Sions stad, syng ut og sanna:
No kjem Jesus! Hosianna!
Lova han som dreg
i Guds namn til deg.*

GODFAR

Halfdan Tverrlihaugen er på veg heim frå arbeidsdagen på trevarefabrikken, største verksemdi i bygdi. Han har laga eittroms standardiserte barskåp til «Fjellfrisk Sportell». Han har tredumbe i blåkledi. Dei er heilt blakke, og barten og augnebruni er lodne, og omen av høvelen syng i øyro hans.

Halfdan Tverrlihaugen går beinste upp lidi frå stasjonen og heim. Det er ikkje lange sletten, men bratt, til han kjem upp på Kvednahaugen. Skodda ligg tjukk og våt. Ørsmåe vatsdropar skin i kongreveien millom gronkvistane, men det regnar ikkje.

Like før Kvednahaugen anar han soli gjennom skodda, og med eitt badar han i ljós, fyller dalføret under han, nordetter og søretter so langt han ser.

Halfdan Tverrlihaugen kjem i hug godfar sin som han heiter etter. Ein gong, hadde godfar fortalt, var han på harajakt, og skodda fylte dalbotnen. Hunden hadde los, og losen bar beint mot der han stod på post. Då sette haren ut på skoddefjorden, hunden etter og godfar med, og alle tre kom dei velberga yver til skoddefjorden på hi sida. Soli tenkte og skein i skoddefjorden og gjorde han so hard at han bar.

Vesle-Halldan sat dørgende still og lydde. Godfar var eventyret i eigen person. Eit langt liv hadde han levd av jordi og i skogen og fjellet og elvane og votni innat Tverrlihaugen. Kvar dag hadde han upplevd noko.

Her er noko viktig borte: At det var Jesus som kom, såg alle. Men det avgjerande for kvar og ein er å *kanna* (velja, godkjenna) han til konge. Det er dette neste vers tek oppatt.

Dei salmane Blix sette om, har dei vore uvyrdnare med. Der kan me òg finna a-form: verda, trua. Dei som har stelt med omsetjingane, har stundom sett namnet sitt attåt. So langt har dei gjenge at Blix helst ikkje skulde hatt namnet sitt der:

*Gud, einast Gud i himmelhøgd
skal lov og æra vera
for nåden som i rikleg nøgd
han vilde mot oss gjera!
Til jordi fagnad kom og fred,
Guds hugnad høgt me fegnast ved
i desse scele dagar.*

*Gud, einast Gud i himmelhøgd,
han vere lov og ære!
For freden han har sendt til jord.
Til menneske er nåden send,
mot dei er Herrens hugnad vend,
all strid har no ein ende.*

Ein annan salme, som òg er dublett, er «Mi sjel, mi sjel, lov Herren» (298). Me skal sjå på siste verset:

*Guds miskunn eine varer
og stend ved makt til evig tid.
Han sine trugne sparar
og er si kyrkja god og blid.
Frå himmelen han leider
all skapning med si makt.
De englar, som med heider
stend um hans kongssistol vakt,
de veldige som ærar
vår Herre høg og stor,
og alle heimsens herar,
lovsyngja Gud i kor!*

Tekst: Arne Horge
Teikning: Kari-Anne Horge

I morgen skal Halldan Tverrlihaugen taka vegen ned att til stasjonen. Um han då vert ferdig med dei eittroms standardiserte barskåpi til «Fjellfrisk Sportell», veit han ikkje.

Gåvliste for «Vestmannen» pr. 15.1. 1986	
Reidar Strand, Volda	25,-
Magne Myhren, Oslo	25,-
Per Sømmerland, Brattvåg	25,-
Trygve Orheim, Vatne	25,-
Gustav Hidle, Nord Hidle	25,-
Njål Vere, Oslo	25,-
Eivind Lauvås, Lindås	25,-
Inger Indrebo Eidissen, Oslo	225,-
Anders O. Klakegg, Klakegg	25,-
Ivar Lie	25,-
Einar Stavang, Oslo	25,-
Knut Ryssstad, Kristiansand S	100,-
J. Budal, Forde	225,-
Asbjørn Roaldset, Oslo	5,-
Salmund S. Jaramé, Bergen	25,-
Eivind Vägslid, Eidsvoll	100,-
Hans Sørbø, Oslo	100,-
Sigurd Sandvik, Halsnøy Kloster	50,-
Synneva Urheim, Lofthus	75,-
Martin Raaheim, Ridabu	50,-
Bjarne Strand, Bergen	25,-
Bjarne Nordanger, Eikangervåg	25,-
Magne Rommertveit, Nessoddтangen	25,-
Trine Reknes, Bergen	50,-
Johannes Heggland, Tysnes	25,-
Gerhardt Garatun Tjeldstø, Nattland	50,-
Marta Alvhild Tryti, Loddefjord	25,-
Kåre Austerheim, Seim	25,-
Henrik Kvalen, Granvin	25,-
K.E. Steffens, Oslo	25,-
Einar Torgilstveit	25,-
Audun Fitje	25,-
Skjalg H. Halsnøy, Flaktveit	25,-
Oddbjørn Nordanger, Seim	25,-
Knut O. Dale, Vadso	25,-
Arne Langva, Volda	25,-
Caroline Lehmann, Oslo	25,-
Haldis Torvand, Stavanger	25,-
Ingerd Hirth, Bergen	25,-
Olav Aarflot, Volda	25,-
Conrad Calussen, Ask	125,-
Knut Kaldholt, Åsestranda	50,-
Njål Vere, Oslo	25,-
Jens Magnus Bruheim, Bismo	25,-
Anders Ékanger, Arnalteit	25,-
Maria Haganes, Fjell	50,-
Bjarne Målsnes, Kokstad	25,-
Kjell Thomsen, Rådal	25,-
Knut Ryssstad, Kristiansand	100,-

2.180,-

Me bør samanlikna med slutten av den 103. salme, Davids salme, som salmen byggjer på. Me kan òg samanlikna med Landstad. Og kom so i hug den mektige melodien, som byggjer seg opp mot slutten! Hjå Blix er stigning fram til siste lina.

Den kjende dåpsalmen etter Grundtvig er ille medfarende. «Å, lat din Ande med oss vera» (614). Heile salmen er dikt om, og eg er komen langt frå Grundtvig. Me skal sjå på første verset:

*Å, lat din Ande med oss vera,
vår Herre Jesus, Frelsarmann,
so borni som me til deg bera,
sælt til din daude døypast kann;*

*Å, lat din Ande med oss vera,
du som dei små tok i din famn!
No vil me borna våre bera
til dåpen, Frelsar, i ditt namn.*

Her er grunntanken teken bort, både etter Grundtvig og Paulus: (Rom. 6,3) «Eller veit de ikkje at alle me som vart døypte til Kristus Jesus, me vart døypte til hans daude?» I ein annan salme, som ikkje står i Norsk Salmebok, seier Grundtvig: «Tag det sorte kors fra graven! Plant en lilje hvor det stod!» Ein stad seier han at krossen, ein kvit kross, høyrer heime ved dåpen og ingen annan stad. Difor slår òg presten krossteiknet over dåpsbarnet. I dei andre versi knyter Grundtvig sambandet mellom dåpen og oppstoda i Jesu namn, og bed om at barnet må få rom saman med Jesus i himmelen. Her har dei no fått med berre «så fram til målet dei kan nå» og «styr deira gange/mot Faders hus med mange rom». Dette er altfor mykje fri diktning.

Blix er ein evangelisk og bibel-tru diktar, og han er ein stor målmeister og poet. Han har stor spennvidd i diktangi si, og han har bokstavrim og ordspel som lett tek skade ved ei overskriving. Det er på tide no at me syner større vyrdnad for dei gamle skaldane, og ikkje tvingar dei inn i tvangstrøya til skiftande rettskrivingar.

Sigurd Sandvik

Var rikssamlingi eit atterslag? Og kristenretten eit bakstrevsverk?

I tankar som påymta i yverskrifti tek Ivar Kleiva upp i «Gulatinget — tingstader og lovverk» (Norsk Bokreidingslag 1985). Um tankane bryt med tilvand skulelærdom, pakkar ikkje Kleiva dei i bomull. Den hårfragre landeinnaren var kanskje ein pilodd for danske ættfrendar då han, maktgrisk nok, freista valdtaka eit samfunn som var — etter måten og tidi — fredeleg og ikkje utan demokratisk beingrind. Dei som etterpå fylgde, like makthækne — serleg vikinghovdingane Olav Trygvason og Olav Haraldsson — vart aldri so kristne som det folket var på fyrehand, som dei i namnet skulde kristna.

Det ligg tretti års arbeid bak «Gulatinget» til Ivar Kleiva, som tidlegare elles hev gjeve ut fleire skrifter, både sogearbeid og skjønnliterære bøker. Ein hovudbok i den nye bok er spursmålet om kvar Gulatings-staden låg. Her hev fleire stader vore framdregne, serleg Flolid, Eivindvik og Stemnebø på Hisarøy — alle i Gulen herad på sudsida av ytre Sognefjorden. Kleiva som lenge arbeidde i skulen i Gulen, meiner tingstaden hev skift — frå først Stemnebø, deretter Eivindvik og til sist Flolid. Han legg fram historiske og geografiske grunnar for dette synet som andre elles hev vore inne på før.

Lovvaldet for Gulatinget femnde på sitt største yver Sogn og Fjordane, Hordaland, Sunnmøre, Rogaland, Agder, Hallingdal, Valdres, Setesdal og Bygland, og Gulatingslovi er eldren inn den skrivne soga. Frå først kunde alle frie menn møta på tinget — so nær som einvirkimenn, og upphavleg må lovi kallast heller human, utan råskaplege straffemåtar, med odelsrettar for kvinna, og med fri rett til å

Ivar Kleiva attmed Krossen i Eivindvik, ein av stadene for Gulatinget.

taka mat (stela) for den som svalt eller var i naud. Den islandske Ulvjotslovi bygde på Gulatingslovi, og det islandske Altinget nekta ikkje eingong eigedomslause arbeidsfolk å leggja si sak fram.

Straffemåtar med pining, kroppsleg skamfaring og likskjemming kom først med kristen-

retten, då kyrkjemakt og kongemakt etter kvart tynte den frie tingskipnaden og sette *fyrsten* over den lovi han attpå til hadde i lumma. Samstundes vart kvenna fråteki gamle rettar. Her er eit anna hovudpunkt i utgreidindi til Ivar Kleiva. Landet var ingi rettslaus villmark då maktlystre rikssamlarar dukka opp. Tvert um var landet — me held oss til Gulathingdommet — eit heller velskipa samfunn. Stor toleranse rådde, og bondeættene vilde gjerne dyrka si jord og leva i fred. Vikingane var ei fáment utgruppe, avstygd og med uord på seg, og Kleiva hev litt å segja til historikarar som med god hjelpe av reklamemakarar talar ordrikt um nett desse ransmennene, medan dei bryr seg mindre med den mykke større og meir talrike flokken av sjøfararar og handelsmenn som drog på mange hav i fredeleg ærend. Men frå ransmannsflokken kom dei, vikinghovdingane som med sine leigeherar vilde setja seg yver lovi og leggja landet under seg. Det førde til ein strid som gav etterklang gjennom ein stor part av dansketidi.

Kleiva freistar knusa ikkje fåc falske glansbilete. At kongesogone til Snorre er tvilsame historiske dokument, veit vel dei fleste. Men kva med Olavs-glorien? Anten vikinghovdingen no heitte Olav Trygvason eller Olav Haraldsson, var dei blodtyrste råskinn, so umsynslause at dagsens mykke umtala terroristar vert uskuldsreine i samanlikning. Det var slett ikkje tale um kristning eller ikkje-kristning, slik mange lærebøker hev fortalt. Kristendom fanst det like mykke av — eller like lite — på båe sider, og i slaget på Stiklestad stod Olav Haraldsson i brodden for ein leigeher mot sitt eige folk.

Her skal ingen historisk dom fellast, men jamvel lesarar med litig historisk interesse vil nok finna boki til Ivar Kleiva fengslande.

Jarl.

Jostein Krokvik:

VERDFULLT FOR UNGE

PÅ VARLEG FOT

Sigbjørn Heie:
PA LØYNLEGE VEGAR, forteljingar
Norsk Barneblad 1985.

Sigbjørn Heie hev vunne seg eit namn som novellist, ikkje minst med forteljingane for born. Siste samlingi med barneforteljingar «På løynlege Vegar» (Norsk Barneblad) syner fin forteljarkunst.

Boktittelen er ikkje henta frå forteljingstilane, men les me litt grundig, ser me at tittelen nok er utsprungen frå «Plommer og jenter», ei forteljing der me på eit ytre plan fylgjer hovudpersonen i hans freistnad på fruktsslang, medan me på eit indre plan vert vitne til vaknande erotiske kjenslor, i dette høvet nærrast panerotiske. Liknande tema møter me andre stader hjå Heie, som er i stand til å stiga på slike løynlege vegar med ein sers varleg fot.

Ikkje sjeldan skriv Heie med ein logn humor, serhendelek noko laussloppen som i forteljingi um Bjørn, gamlekatte og den flokefulle joli. I minst ei forteljing («Innbrot på samykelaget») er spenningsinnslaget sterkt. Siste stykket i samlingi «Veggan er like blå») er snarare ei skisse enn ei novelle, fint skrivi, men utan handling og kanskje likso høveleg i ei samling for vaksne. Eller kanskje hev nett unge sans for slikt?

«På løynlege vegar» er ingi lang bok, men so mangsidig samansett at born frå 7–8 år og upp i ungdomsskulealder truleg vil finna noko som fell i smak.

PÅ LEIT

**Bente Bratlund Mæland:
MORTEN PÅ LEIT**
Lunde Forlag, 1985

Bente Bratlund Mæland er ingen

ukjend forfattar for born og unge, og «Morten på leit» (Lunde Forlag 1985) står etter mitt syn ikkje til atters for det ho tidlegare hev skrive.

Morten tek til i 9. klasse. Han hev vore noko ustyrleg av seg, men bestefar hans som no ikkje er meir, hev ført eit visst ålvor inn i livet hans. Litt høgtideleg kan me segja det er eksistensielle problem som tårnar seg opp for Morten, ei livsrøysnle eg ikkje trur er ukjend millom born og som ofte ventleg melder seg lengje fyre den pubertetstidi — eller etterpubertetstidi — som Morten gjenomlever i Bratlund Mælands skildring.

Bente Bratlund Mæland vert rekna til dei kristelege forfattarane, men påtrengjande forkynning finn me ikkje i «Morten på leit», ei bok som er lettlesleg og medrivande.

Nynorsk talemålsnормering i Språkrådet

Etter meldingar i «Språknytt» og «Språkleg samling» drøfta Språkrådet «overdialektal talemålsnormering» på rådmøte i oktober 1985. Me tek nokre utplukk av det som vart sagt og som kjem vårt mål ved.

Bjarne Fidjestøl meinte at ei varsam talemålsnormering kunde gjeva nynorsken høgre status, og at normi i tilfelle måtte vera so romsleg at her og vart plass for utbreidde talemålsformer som me ikkje finn i dag innanfor offisielt skriftmål.

Andreas Bjørkum kunde tenkja seg ei normering som først og fremst vart ei motvekt mot det sterke normeringsplassen til austlandsk bokmåls-uttale.

Geir Wiggen var redd fylgjone av eit normeringsupptak frå Sråkrådet si side, og etter referatet hevda Ola Jonsmoen og Arne Kjell Foldvik liknande synsmåtar. Kjell Vendås syntet til at ikkje alle normalar hev same status; medan nokre få kom til å velja nynorsknormi, pressar bokmålsnormi på alle og dreg med seg hjelpelaus knoting. Han trudde dialektørsla hev vore gagnlegare for folk flest enn talsmennene for talemålsnormering.

Um spursmålet skal upp att i Språkrådet, er uvisst. Det er styret som avgjer det.

Vestmannen ynskjer ikkje leggja fram nokor kolbrennartru for eller imot nynorsk talemålsnormering. I visse høve (t.d. dagsnytt) trengst nok ein talemåls-normal som ligg nær opp til det skrivne målet. På hi sida er dei norske målføri heile vårt tilveregrundlag, og dei som *vil* og *makta* brukia dialektien sin allstad, må få gjera det trygt og utan språkleg sterkeare um dei hadde fått litt upplæring og oppøving i å normalisera heimemålet sitt sers varsamt burt imot ein svært mangfaldig standard nynorsk.

Garm d.y.:

I åndi til Erasmus Montanus

Mangt kjem i posten, og her um dagen kom ein konvolutt páprenta *Managementlitteratur*. Inne i den staselege konvolutten fann me ein endå staselegare katalog med yversyn over den *Managementlitteraturen* som utgjevaren gjerne vilde selja.

Me er so gamaldags at me reknar det for ein usikk å skyta av seg sjølv, men likevel ser me oss nøydd til å nemna at etter vanleg umdømingsmåte er me minst so språklærd som tverrsnittet av den norske ålmenta um me ingileis dermed vil segja at me reknar oss for storlærd. Det me vil fram til, er at um me nok ana kva slag litteratur det her galdt, måtte jamvel me med vår tverrsnittslaerdom blada i katalogen før me var fullviss på at det var tale um bøker i verksamhetsleiding eller driftsstyring, ikkje å segja administrasjon og organisasjon. Med andre ord bøker for *leidrarar* av ymist slag, eller for folk som fyste etter leidarsess.

Utgjevar var i dette høvet Universitetsforlaget, noko som ikkje undrar oss og som heller skulde undra andre. Erasmus Montanus hadde som me veit universitetet til fotskammel, ein god krakk for fotom, rett nok i motsetnad til Ivar Aasen, tullingin, som vraka universitetet av di hans lærdom skulde tena den stand han tilhøyrd.

Like visst som Ivar Aasen gjorde rett, like visst er det at Holbergs Erasmus Montanus gjeng frå siger til siger i våre dagar då sakförrarar hev vorte advokatar, og lærarar stilar etter å verta adjunktar. Skulestyrar finst ikkje meir, dei er rektorar heile bunten. Ein uppvartar må vera servitør, Gud hjelpe, og ei leikesamling er leikotek — eller rettare sagt leikotek.

Det minner oss um den gongen ordet boksamling vart utstøtt or offentleg mål. Eit boksamlingsmenne ein stad i landet, elles sikkert gjø nok, sette himmel og jord i rørsle — han skreiv i avisene — for å få tilvandre folkevalde styringsmakter til å riva ned dei gamle boksamlingane og setja opp nye *bibliotek*. Fordi offentlege boksamlingar kom til å femna um

meir enn bøker, og då høvde ordet bibliotek betre, påstod dette mennet, etter alt å døma uvitande um at det greske ordet bibliotek tyder nett boksamling.

Å ja, boksamlingsmennet vårt gjorde vel ikkje meir enn pliktig baud, for pålegget um namneskiftet kom frå høgt hald — derifrå kjem vel storparten av landsens därskap — og dei undergjevne måtte vel berre fylgja med på fjerdi. Men um me held dette boksamlingsdømet utanfor, syner soga ustanskeleg at halvforstadne framandord er høvelege til å dekkja yver so mangt rart, iser uklår tankegang og vankunne. Like lite som ein medisinnmann treng vera ein god lækjar um han hev lært all verdens halvlatinske ord for sott og innvolsmakk, like lite vinn ein filolog det store måltet kor mange merkelege framandord han so hev pugga for den same all verds språklege vrikk og vridnader. Mange gode og slående døme kunde nemnast, men me skal ikkje i utrengsmål hengja ut velmeinande folk som aldri hev gjort oss noko.

Aksel Sandemose sakna ei høgre utdanning. I ei bokmelding vedkjende Sandemose seg ein gong både dette saknet og sin age for folk velsigna med den nemnde utdanningen, serleg akademikar. No var bokskrivaren nett akademikar, tilmed akademikar i høg potens, som Sandemose skreiv. Um bokskrivaren hadde professortittel eller annan tittel, er me for gløymsen til å minnast, men i det minste hadde han visst ein doktorgrad. Boki var, trur me, eit forsvar for bruk av alkohol, men rett nok kultivert bruk millom kultiverte menneske, ventegleg då helst akademikarar. Og so uppåga Sandemose — som knapt var nokon fråhaldsmann — at den høgpotensierte kultiverte og akademiske bokskrivaren ikkje berre var rotut og sjølvmotsegjande i tankegangen, men beintfram *dum*.

Slik skriv ikkje me, vare oss, men slike kunde Aksel Sandemose skriva. Me lyt nøgja oss med å snu litt på eit gammalt ordtøkje, me, og der heiter det at det er ikkje alltid stor visdom under ein finhatt.

1. Klasses Mat — Rimelige Priser

VI KAN TILBY:

SMØRBRØD, SNITTER, VARMRETTER, FERDIGMAT TIL STORE OG SMÅ ARRANGEMENTER.

Selskapslokaler — vi arrangerer alle former for festar og sammenkomster.

CAFÉ LØVSTAKKEN

Catering & Selskapsservice
Tlf. 29 62 30 · Danmarks plass

Vestmannen.

Send tingingar til:

«Vestmannen»,
Helge Liland,
5065 Blomsterdalen.
Postgiro 4 25 63 92.
Bankgiro 8401.21.43027.

HØGRENTEKONTO
for alle

**Nytt, godt tilbod frå
Vestlandsbanken**
11% rente, 6 gebyrfrie uttak pr. år

Ingen krav til sparesum eller sparetid

VESTLANDSBANKEN

ISSN 0800-8647

God og rimeleg mat
får du på

Kaffistova til Ervingen
Torggården, Strandkaien 2, 5000 Bergen

BUNADSØLV – POKALER – PREMIER

Vi har gaver
for alle anledninger

magnus aase A/s
gullsmed

Strandkaien 6 — Telefon *32 01 60

**Stor Nok
For De Fleste**

NYE BØKER FRÅ NORSK BOKREIDINGSLAG

Jostein Krokvik: **KJETTARORD UM NORSK MÅLALKYMI**

Sprakande frisk debattbok um målstrid og språkpolitikk og målalkymistar. Les um målblendarar som spådde gale, og um mål som lever etter at det vart dømd til dauden for 50 år sidan! Hefta kr. 48,-.

Olav Nygard: **DIKT I SAMLING**

100-års minneutgåva um skalden frå Modalen. Med etterord av Conrad Clausen. Umslagsteikning av Ottar Wiik. I band kr. 145,-.

Ivar Kleiva: **GULATINGET – TINGSTADER OG LOVVERK**

Ei forvitneleg historisk utgreiding, med bakgrunn i soga um Noregsveldet. Kr. 120,-.

Egil H. Lehmann: **HELSERÅD FOR KVARDAGEN**

Ei artikkelsamling um ålmenne medisinske spursmål. Ei gåvebok til tilbodspris. Hefta kr. 29,-.

Alfred Andersen: **SALTSILD OG SALMEVERS**

Ei fargerik og livfull skildring av tilhøvet millom bymann og stril for ikring 50 år sidan. Eit kulturbilete frå havkanten. Hefta kr. 80,-. I band kr. 95,-.

Ingebjørg Sandstaa Sandvin: **KVAR DAG ER EI GÅVA**

Ei intim og endefram skildring av krigsår og fredstid i Indre Hardanger — soleis som ei sydama upplevd det. I band kr. 100,-.

Halldor O. Opdal: **MAKTER OG MENNESKE XIII**

Til 90-årsdagen åt folkeminnegranskaren og målmeisteren Halldor O. Opdal kom dette 13. bandet i folkeminneserien ifrå Hardanger, der m.a. gamle brudlaupsskikkar hev eit stort rom. Hefta kr. 90,-.

Halldor O. Opdal: **MAKTER OG MENNESKE XIV**

Nytt band i serien folkeminne ifrå Hardanger. Ei samling der handlingshumoren hev ein breid plass. Hefta kr. 90,-.

Hjå bokhandlarane

NORSK BOKREIDINGSLAG

Postboks 2672, 5010 Møhlenpris-Bergen

MØRE FELLESKJØP

Telofon (071) 25 940 - Postboks 588-6001
ÅLESUND

Jolekort på norsk

Nytt tiltak frå Norsk Bokreidingslag

Norsk Bokreidingslag i Bergen er på marknaden med eit nytt tiltak i år: Jolekort med norsk tekst.

Det er laga kort på fint papir i to utformingar. På det eine er teksten: «Guds fred og god jol», på det andre: «Gledeleg jol og godt nytt år».

Bært kort kostar — med brevvær — kr. 3,50 for stykket. Send tinging på talongen for postgiro eller bankgiro, ved forskotsbetaling fær De korti portofritt. Tingar De i brev, kjem oppkravskostnader til.

Skriv snarast (for snart er det jol til):

Norsk Bokreidingslag
Postboks 2672,
5010 Møhlenpris-Bergen

Postgiro: 3 918 844.
Bankgiro: 8401.20.37278.

*Spennande og
engasjerande
lesestoff for
gutar og
jenter!*

Norsk Barneblad er bladet
med teikneseriar, fortel-
jingar, reportasjar, brev-
vener, matoppskrifter,
kjøp og sal, natur og dyr,
hobbystoff og mykje meir.

Norsk Barneblad er bladet
som kjem beint heim i
postkassa — to gonger i
månader.

Send meg Norsk Barneblad:

1 år kr 98,- 1/2 år kr 55,-
 1/3 år kr 39,-

Namn:

Adr.:

Postgiro 5 14 22 11 — tlf. (034) 16 488
3250 LARVIK

Norsk Barneblad